

Pierre-Victor Galtier (1846-1908)

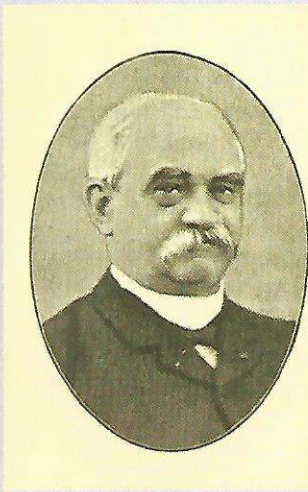
Veterinair verleden

Omdat Galtier de pech had tijdgenoot van Pasteur te zijn, werden de resultaten van zijn onderzoek naar de bestrijding van rabiës overschaduwd door die van Pasteur, aan wie hij nochtans in dezen de weg gewezen had. Dat hem door vroegtijdig overlijden de Nobelprijs ontging waarvoor hij voor het jaar 1908 was voorgedragen, accentueert de tragiek die zijn leven zovaak getekend had.

Geboren in een arm boerengezin in de bergachtige streek van de Lozère werd hij op vijfjarige leeftijd erop uitgestuurd om schapen te hoeden. De vrijheid en zelfstandigheid van het herdersbestaan maakten het hem moeilijk zich aan te passen aan het regime van de nonnenschool in zijn geboortedorp. Hij liep herhaaldelijk weg. Onder toezicht van zijn grootmoeder geplaatst in een stadje in de buurt, sloeg het daar gegeven onderwijs zodanig aan dat hij steeds de eerste van zijn klas werd.

Volgens een van zijn latere uitspraken, had hij toen al begrepen dat 'onderwijs voor de mens belangrijker is dan kleren'. Overtuigd geraakt van zijn begaafdheid voor de studie, lukte het zijn ouders de middelen te vinden om hem in de departementshoofdstad Mende de *humaniora* te laten volgen. Een universitaire studie, hoezeer ook gewild, lag echter buiten de mogelijkheden. Dankzij een tante kon hij aan de opleiding voor de Dienst der Registratie beginnen, die hij echter weer moest afbreken toen de tante stierf. Hij nam toen een baan aan als hulponderwijzer die hij tot zijn 22e vervulde. Hij greep de kans om verder te studeren toen hij van de provincie Lozère een beurs kon krijgen voor een *École vétérinaire*. Op de leeftijd waarop anderen de school verlieten trad hij in Lyon aan, deed zijn toelatingsexamen als de beste en behield die eerste plaats in de vier jaren van de opleiding. Door het geven van bijlessen suppleerde hij de beurs die niet voorzag in de aanschafkosten van boeken en instrumentarium. Ondanks deze financiële perikelen behaalde hij bij zijn afstuderen in 1873 de *Grand Prix Bourgelat* die perspectief bood op een carrière aan de school. Omdat er toen geen vacature was, werd hij door een van de professoren geïntroduceerd bij de als zeer goed bekend staande dierenarts Delorme in Arles. Hier bracht hij drie gelukkige jaren door. Niet alleen deed hij ervaring op in de praktijk en zag zijn eerste artikelen gepubliceerd, maar ook werd hij opgenomen in de familiekring van zijn chef waar hij zijn echtgenote vond. Zijn zin voor de studie was zo groot dat hij in 1876 deelnam aan het vergelijkend examen voor de post van *chef de clinique* bij François Saint-Cyr, professor voor inwendige ziekten, pathologische anatomie en veterinaire politie. Om zich te bekwamen in de histologie die toen in Lyon nog niet gedoceerd werd, kreeg hij verlof om voor zes maanden in Parijs bij L.A. Ranvier te werken. In 1878 konden de veeartsenijsscholen op instigatie van Henri Bouley, *inspecteur général des Écoles Vétérinaires*, een nieuwe leerstoel instellen voor het door Pasteur opengelegde veld van de infectieziekten (met daaraan gekoppeld de veterinaire politie, de wetkennis en de gerechtelijke diergeneeskunde). Door de Lyonese school (met name door Chauvin) waren op dit gebied al verschillende bijdragen geleverd. Galtier presenteerde zich voor het *concours*. Ook nu triomfeerde hij over twee geduchte mededingers: François Peuch die daarna in Toulouse dezelfde leerstoel kreeg en Théophile Violet die in 1881 zijn collega werd op de leerstoel voor chirurgie. Zijn droom om zich nu geheel aan studie en onderwijs te kunnen wijden, was in vervulling gegaan. De weg was lang en hard geweest. De eenzame strijd sinds zijn armoedige jeugd had hem gesterkt maar had wel zijn sporen nagelaten. Zijn necroloog tekent hem aldus: "Begiftigd met een helder verstand, een ongelooflijke energie en een extreme, bijna ziekelijke gevoeligheid (...) was Galtier tegelijk een krachtige, en een overgevoelige man, die goed toegerust was voor de strijd maar tevens ten diepste gekwetst kon raken door de minste krenking". En hij laat erop volgen: "Sa nature aussi impressionnable n'a fait souffrir que lui-même". Onmiddellijk na aanvaarding van zijn leeropdracht begon hij aan het schrijven van een samenvatting van datgene wat inmiddels bekend (en onbekend) was over de veterinaire infectieziekten en de maatregelen die wettelijk voor de bestrijding ervan ter beschikking stonden. Na twee jaar kon hij deze *Traité des maladies contagieuses et de la police sanitaire des animaux domestiques* (Lyon 1880) laten verschijnen. Deze voorzag in een behoefte en werd door nieuwe edities (1891-1892; 1000 pp.) en 1897 (1200 pp.) gevolgd, waarin steeds de eigen waarnemingen en opvattingen werden opgenomen. Daar hij van mening was dat de bestrijding van infectieziekten het effectiefst door wettelijke maatregelen gerealiseerd kon worden, maakte hij veel werk van dat onderdeel van zijn leeropdracht. Hij studeerde van 1880-1883 rechten aan de juridische faculteit van Lyon en behaalde de licenciaatsgraad. Hij publiceerde in 1883 een *Manuel de police sanitaire* (tweede ed., 1903) en een *Traité de jurisprudence commerciale et de médecine légale vétérinaire* (waaraan een rechten- en plichtenleer van de dierenarts was toegevoegd), in 1885 gevolgd door een *Manuel de l'inspection des animaux et des viandes de boucherie*. Het schijnt dat deze publicaties van grote invloed zijn geweest op de Franse veterinaire wetgeving. Inzake openbare hygiëne, uitbraken van infectieziekten en vaccinatie was Galtier een gezocht raadsman, commissielid en rapporteur, zowel door het bestuur van de stad Lyon als door de besturen van de omliggende departementen, waar zich herhaaldelijk grote ziekte-uitbraken onder het vee (longziekte, mond- en klauwzeer, tuberculose, enzoötische longontsteking) voordeden. Hij was lid van de *Conseil Départemental d'Hygiène du Rhône* en van de *Commission de Vaccins du Rhône*. Zijn blijvende roem dankt Galtier aan zijn experimenteel werk, met name omdat hij als eerste vaststelde dat het mogelijk is immuniteit tegen een rabiësinfectie op te wekken. Voor zijn onderzoek beschikte hij slechts over twee kleine, slecht verlichte ruimten en een zeer beperkt budget. Met enige leerlingen begon hij onderzoek te doen naar twee gevreesde ziekten waarvan de aard nog steeds duister was: de hondsdolheid en de

kwaadaardige droes. Over het werk aan de laatstgenoemde ziekte verdient vermeld te worden dat hij, tien jaar voor de ontdekking van malleïne, een diagnostische test vond door de hond met malleus te besmetten. Belangrijker was zijn werk over rabiës, dat in dit tijdschrift reeds eerder, in 1962, door prof. A. van der Schaaf besproken werd. Vóór Pasteur, begon Galtier met zijn experimenten. Hij bracht Pasteur op het idee het konijn te gebruiken als het voor rabiësonderzoek ideale proefdier, omdat de incubatietijd zoveel korter is dan bij andere dieren (en ook omdat het zoveel gemakkelijker te manipuleren is en minder kostbaar). Herhaalde passages van de smetstof, zowel van konijn op konijn als van konijn op schaaap, lieten de smetkracht intact. Het gelukte hem om schapen door inspuiting in de halsader met speeksel van een dolle hond immuun te maken, waarmee voor het eerst uitzicht werd geboden op bescherming tegen hondsdolheid. De mededelingen van Galtier en Pasteur alterneerden in de Verhandelingen van de *Académie des Sciences* en/of die van de *Académie de Médecine* tussen augustus 1879 en 1881. Pasteur noemde Galtiers eerste mededeling over het rabide maken van konijnen 'un précieux travail'. Zijn afwijzing van een van Galtiers conclusies in diens tweede mededeling, dat de smetstof niet aantoonbaar zou zijn in zenuwweefsel, was terecht; maar onterecht was Pasteurs reactie nadat Galtier had aangetoond dat hij negen schapen

en een geit door intraveneuze inspuiting onvatbaar had gemaakt, door hiertegen in te brengen dat dit hemzelf niet gelukt was bij de hond (!), waardoor hij twijfel deed ontstaan aan het werk in Lyon. De bescheiden Galtier deed er vervolgens voorlopig het zwijgen toe, terwijl Pasteur toen aan de vooravond stond van zijn eclatante successen die in 1885 culmineerden in de genezing van Joseph Meister van de beet van een dolle hond.

In 1886 publiceerde Galtier nog een aan rabiës gewijde monografie: *La rage envisagée chez les animaux et chez l'homme au point de vue de ses caractères et de sa prophylaxie*, en in de *Comptes rendus de l'Académie des Sciences* van 1888 rapporteerde hij nieuwe bevindingen van intraveneuze entingen van rund en schaaap, die in datzelfde jaar door Nocard en Roux bevestigd werden. In een rustig getoonzet artikel in het Lyonese tijdschrift *Journal de médecine vétérinaire et de zootechnie* van 1904 'Une page d'histoire. Découverte de l'immunité rabique. Vaccination antirabique par injection intra-veineuse' zet hij tenslotte nog eens uiteen dat hij de eerste was 'bien avant qu'il fut question de la vaccination par le procédé Pasteur ou autres, que l'immunité contre la rage mortelle pouvait être conférée à certains animaux par un procédé particulier d'inoculation'.

Hoewel het hem niet vergund was mee te liften met het succes van Pasteur en diens biografen het funderend werk van Galtier over het hoofd hebben gezien, werd deze fout door latere auteurs gecorrigeerd. Het kon niet anders of deze onvermoeibare werker, wiens talenten als docent en onderzoeker door collegae en studenten bewonderd werden, ontving tijdens zijn leven enige onderscheidingen. Hij werd achtereenvolgens *Officier d'Académie* (1888), *Chevalier* (1889), *Officier* (1895), *Commandeur* (1903) *du Mérite Agricole*, *Chevalier de la Légion d'Honneur* (1891), *Associé national de la Société Centrale de Médecine Vétérinaire* (1898), dito de *l'Académie de Médecine* (1901) en *Officier de l'Instruction Publique* (1906). Voor zijn publicaties ontving hij gouden medailles en geldprijzen van de *Société nationale d'Agriculture de France*, van de *Académie des Sciences* en de *Académie de Médecine*. Niet alleen in zijn jeugd heeft Galtier het moeilijk gehad, ook in zijn latere leven bleven hem zorgen en verdriet niet gespaard. Het salaris van een professor aan een *École Vétérinaire* was in die dagen zo schraal dat het veel moeite kostte om zijn zeven kinderen de gewenste opleidingen te geven. Maar bovenal had hij het verlies te betreuren van vier van zijn kinderen en van zijn vrouw (in 1900). Hijzelf is, pas 62 jaar oud, op 24 april 1908 plotseling overleden. Zijn nagedachtenis wordt in Lyon vastgehouden door een buste, die in 1912 werd opgericht.

Geraadpleegde literatuur

- Canton, J. *Galtier et le problème de la rage*. Thèse Lyon, 1942.
- Goret, P. et Robin, Y. 'Histoire d'un esprit. Histoire d'une découverte'. *Revue de médecine vétérinaire*, 107 (1956) 775-787.
- Goret, P. 'Priorité de Galtier dans la découverte du vaccin contre la rage et la stérilisation du lait et de ses dérivés par ébullition'. *Bulletin de l'Académie Vétérinaire de France*, 58 (1985) 155-156 (presentatie van het proefschrift voor de Medische Faculteit van Paris VII, 1984, door een achterkleinkind van Galtier, Muriel Gorrindot).
- Krogmann, V. 'Galtier Pierre-Victor (1846-1908)'. In: *L'enseignement vétérinaire à Lyon aux XVIIIe et XIXe siècles. Vie et oeuvre des professeurs et directeurs*. Thèse Lyon, 1996: 183-188.
- 'Mort de M. Galtier, professeur à l'École Vétérinaire de Lyon'. *Journal de médecine vétérinaire et de zootechnie*, 69 (1908) 193-203 (inhoud: redactioneel, toespraken door S. Arloign, P. Lépine en M. Jouve).
- Robin, Y. *Vie et oeuvre de P.V. Galtier (1846-1908), savant et professeur de bactériologie à l'École Nationale Vétérinaire de Lyon*. Thèse Lyon, 1957.
- Rosset, R. 'Pasteur et la rage. Le rôle des vétérinaires: P.V. Galtier et J.A. Bourrel en particulier'. *Bulletin de l'Académie Vétérinaire de France*, 58 (1985) 425-447.
- Rosset, P. 'Pierre Victor Galtier, professeur à l'École Vétérinaire de Lyon, précurseur de la vaccination antirabique'. In: *Pasteur et la rage*. Paris, 1985: 41-50 (*Informations techniques des Services Vétérinaires*, n°s 92 à 95).
- Schaaf, A. van der. 'Galtier en de rabies'. *Tijdschrift voor Diergeneeskunde*, 87 (1962), 1547-1552.